

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN ONDERZOEK NAAR KWALITEITSVERBETERING

De Atlas, locatie Hoogeveen

Plaats : Hoogeveen
BRIN nummer : 00ZF|OKE 03|VSO
Onderzoeksnummer : 282961
Datum onderzoek : 30 maart 2015
Datum vaststelling : 8 juni 2015

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	TOEZICHTARRANGEMENT	14

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs voerde op 30 maart 2015 een onderzoek uit op De Atlas te Hoogeveen om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs en over de naleving van wet- en regelgeving. De school verzorgt voortgezet speciaal onderwijs aan jongeren in de leeftijd van 12 tot 20 jaar met ernstige gedragsproblemen.

Een deel van de leerlingen is via de gangbare procedure ingeschreven bij De Atlas te Hoogeveen. Een ander deel van de leerlingen krijgt onderwijs op basis van een samenwerkingsovereenkomst met een residentiële instelling.

Toezichtkader

De inspectie baseert zich bij het onderzoek op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2012. Dit toezichtkader bevat een waarderingskader voor het speciaal onderwijs en een waarderingskader voor het voortgezet speciaal onderwijs.

In haar jaarwerkplan verantwoordt de inspectie welke wettelijke aspecten zij onderzoekt.

Meer informatie over het jaarwerkplan en het nieuwe toezichtkader voor (voortgezet) speciaal onderwijs is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Aanleiding

Op 28 januari 2014 voerde de inspectie een kwaliteitsonderzoek uit, waarbij zij tekortkomingen vaststelde in de leerlingenzorg, het onderwijsleerproces en de kwaliteitszorg. De bevindingen van dat onderzoek staan beschreven in het inspectierapport dat op 1 april 2014 is vastgesteld. De inspectie beoordeelde de kwaliteit van het onderwijs toen als zwak en intensiverde haar toezicht. In het kader hiervan voert de inspectie nu een onderzoek uit om na te gaan of de school de eerder vastgestelde tekortkomingen heeft opgeheven.

Onderzoeksopzet

De inspectie beoordeelt indicatoren uit het Toezichtkader 2012 met betrekking tot de kwaliteitsaspecten 'leerlingenzorg', 'onderwijsleerproces' en 'kwaliteitszorg'. Beoordeling van de opbrengsten (indicatoren 1.1 tot en met 1.4 uit het Toezichtkader 2012) vindt nog niet plaats door het ontbreken van een landelijke norm in het (voortgezet) speciaal onderwijs. De inspectie ontwikkelt een opbrengstennorm, gebaseerd op diverse opbrengstgegevens. Als deze norm er is, zal de inspectie scholen ook beoordelen op hun opbrengsten.

Deze rapportage is gebaseerd op:

Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.

- Analyse van documenten die de school aan de inspectie toestuurde en die zicht bieden op de ontwikkeling van de school.
- Onderzoek op locatie waarbij de inspectie:
 - dossiers, waaronder ontwikkelingsperspectieven, bestudeerde en beoordeelde;
 - gesprekken voerde met de directie, de commissie voor de begeleiding, de stage-coördinator, leraren en leerlingen;
 - de onderwijspraktijk observeerde in zes groepen.

Aan het eind van het onderzoek besprak de inspectie haar bevindingen met de schoolleiding en een vertegenwoordiger van het bestuur van RENN4.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarna volgt een beschouwing waarin de inspectie de tekortkomingen toelicht en de schoolontwikkeling waar mogelijk in samenhang beschrijft. Hoofdstuk 3 bevat het toezichtarrangement.

2 BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren zij bij dit onderzoek heeft betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige Waarderingskader voortgezet speciaal onderwijs 2012. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de school de desbetreffende indicator heeft gerealiseerd. De inspectie onderzocht daarnaast of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

De normindicatoren zijn gemarkeerd met een asterisk (*).

Kwaliteitsaspect 1 De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.		1	2	3	4	5
1.1	Aan het eind van de schoolperiode bereiken de leerlingen een eindniveau dat voldoet aan de landelijke standaarden voor leerresultaten.					•
1.2	Aan het eind van de schoolperiode bereiken de leerlingen een eindniveau dat voldoet aan de landelijke standaarden voor sociale opbrengsten.					•
1.3	De gerealiseerde uitstroombestemmingen van de leerlingen liggen ten minste op het niveau van de landelijke standaarden voor opbrengsten.					•
1.4	De school voldoet aan de landelijke standaard voor bestending.					•

Kwaliteitsaspect 2 De school begeleidt de leerlingen aan de hand van hun ontwikkelingsperspectief, zodat zij zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen.		1	2	3	4
2.1*	De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling binnen zes weken een ontwikkelingsperspectief vast.			•	

Kwaliteitsaspect 2 De school begeleidt de leerlingen aan de hand van hun ontwikkelingsperspectief, zodat zij zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen.		1	2	3	4
2.2*	De school gebruikt een samenhangend systeem van (waar mogelijk genormeerde) instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			•	
2.3*	De school stelt vast of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.		•		
2.4*	De school voert het onderwijs en de ondersteuning planmatig uit.			•	
2.5	De school kent structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingenniveau haar eigen kerntaak overschrijden.			•	
2.6	De mentoren stimuleren het welbevinden en de motivatie van de leerlingen.			•	

Kwaliteitsaspect 3 De aangeboden leerstofinhouden bereiden de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving.		1	2	3	4
3.1*	De school hanteert een leerstofaanbod voor de kernvakken van het uitstroomprofiel.			•	
3.2	Bij de aangeboden leerinhouden op de leergebied overstijgende vormingsgebieden biedt de school de kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
3.3*	Het leerstofaanbod van de leerroute sluit aan op de uitstroombestemming.			•	
3.4	De leerinhouden voorzien in een doorgaande lijn.			•	
3.5	Stage maakt voor alle opleidingsprofielen onderdeel uit van het onderwijsaanbod van de school.			•	

Kwaliteitsaspect 4 De leraren geven de leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.		1	2	3	4
4.1	De school maakt per leerroute een beredeneerde keuze voor de inzet van de beschikbare onderwijstijd.			•	
4.2*	De leraren zetten de geplande onderwijstijd doelgericht in.			•	
4.3	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	
4.4	Het ongeoorloofd verzuim van leerlingen is beperkt.			•	

Kwaliteitsaspect 5 Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen.		1	2	3	4
5.1	De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			•	
5.2*	De school heeft een veilige leer- en werksituatie voor zowel de leerlingen als het personeel.			•	
5.3	De leerlingen gaan op een respectvolle manier met elkaar en anderen om.			•	
5.4	De leraren gaan op een respectvolle manier om met de leerlingen.			•	
5.5	De inrichting van het gebouw en de lesruimten getuigen van een veilige en inspirerende leer- en werkomgeving.			•	

Kwaliteitsaspect 6 De leraren leggen duidelijk uit, organiseren de onderwijsactiviteiten efficiënt en houden de leerlingen taakbetrokken.		1	2	3	4
6.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
6.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
6.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Kwaliteitsaspect 7 De leraren stemmen aanbod, instructie, verwerking, onderwijstijd en aanpak af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		1	2	3	4
7.1	De leraren stemmen binnen de leerroute de aangeboden leerinhouden af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.			•	
7.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in instructiebehoeften van leerlingen.		•		
7.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op de verschillen in verwerkingsbehoeften van leerlingen.		•		
7.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in behoefte aan leertijd van leerlingen.		•		
7.5*	De leraren stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op (problematisch) gedrag van leerlingen.			•	

Kwaliteitsaspect 8 De school zorgt systematisch en planmatig voor behoud en verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.		1	2	3	4
8.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
8.2*	De school evalueert jaarlijks de leerresultaten van de leerlingen.		•		

Kwaliteitsaspect 8 De school zorgt systematisch en planmatig voor behoud en verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.		1	2	3	4
8.3	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen op de leergebiedoverstijgende ontwikkelingsgebieden.		•		
8.4	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			•	
8.5	De school evalueert regelmatig de onderwijsondersteuning.			•	
8.6	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
8.7	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			•	
8.8	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.		•		
8.9	De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.			•	
8.10	De school waarborgt de kwaliteit van het schoolexamen en van andere toetsinstrumenten.			•	

Kwaliteitsaspect 9 De voorwaarden voor zorg voor de kwaliteit zijn aanwezig.		1	2	3	4
9.1	De schoolleiding stuurt de schoolontwikkeling inclusief de kwaliteitszorg aan.			•	
9.2	De kwaliteitszorg is verbonden met de visie op leren en onderwijzen en de leerlingenzorg zoals geformuleerd in het schoolplan.			•	
9.3	De schoolleiding zorgt voor een professionele cultuur.			•	
9.4	Bij de zorg voor kwaliteit zijn personeel, directie, leerlingen, ouders en bestuur betrokken.			•	

E. Naleving wet- en regelgeving		Voldoende	Onvoldoende
N.1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WEC, art. 27 en 22).	•	
N.2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WEC, art. 27 en 21).	•	
N.3	De leraren die het onderwijs verzorgen, zijn daartoe bevoegd (WEC, art. 3).	•	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie constateert dat De Atlas te Hoogeveen voldoende basiskwaliteit levert. In het afgelopen jaar heeft de school op alle terreinen grote vorderingen gemaakt. Dit leidt vooral op het gebied van de leerlingenzorg en het onderwijsleerproces tot overwegend positieve oordelen. De kwaliteitszorg is in grote lijnen op orde, maar verdient op onderdelen nog extra aandacht. Het gaat dan vooral om het stellen van doelen ten behoeve van het opbrengstgericht werken.

De teams van de locaties aan de Lomanlaan en de Voltastraat zijn tot een eenheid gesmeed en de teamleden werken betrokken aan de vormgeving van het onderwijs. Daarmee zijn de voorwaarden voor verdere schoolontwikkeling in voldoende mate aanwezig.

De inspectie stelde bij dit onderzoek een tekortkoming vast op het gebied van de naleving van wet- en regelgeving.

Toelichting

Leerlingenzorg

De inspectie beoordeelt de leerlingenzorg over vrijwel de gehele linie positief. De leerlingenzorg heeft goed vorm gekregen en de commissie van begeleiding is in haar rol gegroeid. Ook het werken met ontwikkelingsperspectieven is goed van de grond gekomen.

De school stelt voor alle leerlingen binnen zes weken na inschrijving een ontwikkelingsperspectief vast. Op basis van IQ, de vorderingen op de kernvakken, leerachterstand en leermotivatie formuleert de school de uitstroombestemming en de leerroute. De onderbouwing van de keuze van uitstroombestemming en leerroute vraagt aandacht. Hiervoor zijn op bovenschools niveau criteria vastgelegd, maar uit de documenten die de school gebruikt, is voor ouders/verzorgers en leerlingen zelf niet eenvoudig af te leiden waar de keuze op is gebaseerd.

Naast het ontwikkelingsperspectief is er voor alle leerlingen een handelingsplan. Per vak- en vormingsgebied staan hier de doelen in voor een schooljaar. De vraag hoe de doelen voor één schooljaar zich verhouden tot de uitstroombestemming aan het eind van de schoolperiode kan de school met deze informatie echter niet beantwoorden.

De school evalueert de vorderingen op de kernvakken met verschillende methodeonafhankelijke toetsen. Zonodig betreft de school ook de uitkomsten van methodeafhankelijke toetsen. Voor de sociale en emotionele ontwikkeling hanteert de school een genormeerd observatieinstrument. Wanneer de vorderingen op een bepaald gebied niet naar verwachting zijn, volgt een analyse om de oorzaken te achterhalen en gerichte actie te ondernemen. De evaluatie van de handelingsplannen is van voldoende kwaliteit. De evaluatie van de ontwikkelingsperspectieven (indicator 2.3) is echter niet voldoende. De school evalueert vooral of het integratief beeld nog klopt, maar legt geen verbinding met de uitkomsten van de toets- en observatieinstrumenten en de relatie met de leerroute en de uitstroombestemming.

De school werkt voldoende planmatig. Sinds kort werkt de school met groepsplannen die zijn afgeleid van de leerroutes en de individuele handelingsplannen. Per leerroute is het aanbod per leerjaar uitgeschreven in een jaarplanning. De leraren leggen per week vast welk aanbod aan de orde dient te komen.

Onderwijsleerproces

De inspectie beoordeelt het overgrote deel van de indicatoren die betrekking hebben op het onderwijsleerproces als voldoende. Ten opzichte van het vorige inspectiebezoek is er sprake van een duidelijke verbetering. De leraren realiseren nu een taakgerichte werksfeer. Zij zetten de onderwijstijd doelgericht in en de kwaliteit van de uitleg is voldoende. De leerlingen gaan over het algemeen respectvol met elkaar om en zij voelen zich veilig op school.

De school bereidt de leerlingen voor op (beschermde) arbeid of op vervolgonderwijs op het niveau van praktijkonderwijs tot en met vmbo/tl. Het aanbod voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs sluit aan op het aanbod in het reguliere onderwijs. De school houdt daarbij zo goed mogelijk rekening met de eisen die scholen in de regio stellen om de kans op succes bij een tussentijdse overstap van de leerlingen naar het reguliere onderwijs te vergroten. Het aanbod in het uitstroomprofiel arbeid sluit aan bij de beroepsvaardigheden die werkgevers in de regio vragen. In beide uitstroomprofielen zijn de referentieniveaus een belangrijk ijkpunt. Verder maakt stage voor alle leerlingen deel uit van het aanbod. Het streven is erop gericht dat de leerlingen erkende certificaten en diploma's behalen. Aan de leergebiedoverstijgende vormingsgebieden besteedt de school systematisch aandacht.

Het onderwijs is over het geheel genomen klassikaal van aard, terwijl de onderlinge verschillen tussen leerlingen om een andere benadering vragen. De onderwijsbehoefte van de leerlingen verschilt, maar de leraren houden daar bij

de instructie, de verwerking en de onderwijstijd over het algemeen te weinig rekening mee. Om deze reden zijn de indicatoren 7.2 tot en met 7.4 niet voldoende.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg beoordeelt de inspectie op het merendeel van de indicatoren positief. De kwaliteitszorg kan aan kracht winnen wanneer de school voor de leerresultaten en de leergebiedoverstijgende vakgebieden op schoolniveau streefdoelen vaststelt. Momenteel verkeert de school in de fase van gegevensverzameling en het formuleren van deze doelen ligt binnen handbereik. RENN4 bereidt zich voor op iso-certificering. In dit kader is op basis van de Kwaliteitsnorm Speciaal Onderwijs 2011 een precertificatietoets afgenomen. De uitkomsten daarvan zijn positief en het auditteam acht een aanvraag voor certificering haalbaar.

De school werkt volgens de pdca-cyclus. Zij heeft haar werkwijze vastgelegd in een kwaliteitshandboek.

Voor de evaluatie van de leerresultaten zijn op bovenschools niveau doelen vastgelegd maar de school vergelijkt haar eigen resultaten daar niet mee. Zij verzamelt voor de kernvakken nauwgezet welke resultaten de leerlingen behalen. Op basis daarvan is zij straks in staat realistische doelen te stellen en te analyseren welke onderdelen om een aanpassing vragen van de inrichting van het onderwijsleerproces. Ook voor de leergebiedoverstijgende ontwikkelingsgebieden verzamelt de school systematisch gegevens, maar het ontbreekt aan schooleigen doelen waar zij de bereikte resultaten tegen af kan zetten. Een zinvolle evaluatie van de behaalde resultaten op schoolniveau is nu nog niet mogelijk (indicatoren 8.2. en 8.3).

De wijze waarop de school belanghebbenden informeert over de kwaliteit van haar onderwijs vindt de inspectie summier en onvoldoende (indicator 8.8). De school kan de uitstroomgegevens vergezeld laten gaan van een onderbouwing. Inmiddels zijn daarvoor voldoende relevante gegevens beschikbaar.

Wet- en regelgeving

Aan de school is een leerkrachtondersteuner consumptieve technieken verbonden, die zelfstandig lessen verzorgt. Een leerkrachtondersteuner is daar echter niet toe bevoegd. De schoolleiding heeft toegezegd onmiddellijk een bevoegde leraar in te roosteren voor deze lessen.

3 TOEZICHTARRANGEMENT

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan De Atlas te Hoogeveen het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en eventueel een themaonderzoek of een vierjaarlijks bezoek.

Naleving

De inspectie stelde een tekortkoming vast in de naleving van wettelijke voorschriften, het bestuur herstelt deze direct na dit onderzoek.